

A központi szeminárium

a forradalom napjaiban

Született 1921-ben Budapestén. A kőszegi katonaiskolában nevelkedett. Nyugalmazott vezérőrnagy. 1958-ban szentelték pappá. Jelenleg Bicskén esperes-plébános.

A sérelmeket, amelyeken az emberek keresztülmentek, az ötvenes évek közepén az akkori kormány némiképp igyekezett csillapítani, nehogy kirobbanjon valami. Engem az Állami Egyházügyi Hivatal több mint egy éve kitiltott a Hittudományi Akadémiáról, illetve a szemináriumból azzal, hogy nincs remény, hogy belőlem hű papja lesz a demokráciának. Ekkor írtam egy rendkívül goromba levelet az akkori miniszterelnöknek, Hegedűsnek, amelyben követeltem, hogy helyeztessen vissza a szemináriumba. A levéllel elmentem Shvoy püspökhöz Fehérvárra, aki gyerekkorom óta ismert, és az édesapám egyik legjobb barátja volt a Regnum Marianumban. Engedélyét kértem, hogy ha ő nem tud visszavetetni az Egyházügyi Hivatallal, akkor hadd intézkedjem én. A püspök atya elolvasta a levelet, nagyon csodálkozott, és azt mondta: „Add föl nyugodtan.” Én pedig feladtam, persze ajánlva. Október 3-án, ha jól emlékszem — mindig is szerettem Kis Szent Terézt —, kaptam egy táviratot az Egyházügyi Hivataltól, hogy jelentkezsem náluk. Elmentem az ÁEH-ba, ami szabályos ávos-épület volt a Pasaréti úton, ráccsal, őrrrel stb. Bevittek az egyházügyi főemberek egyikéhez, aki kért, elégedjek meg azzal, hogy külső hallgató leszek, civil diák. Abban a pillanatban tudtam, hogy Hegedűs rájuk írt. Kihasználva a helyzetet váltig ragaszkodtam hozzá, hogy rendes kispapként kerüljek vissza a szemináriumba.

Végül is október 11-én hivatott a püspök úr, és közölte velem, hogy visszamehetek a szemináriumba. A reggeli misén a püspök atya elsírta magát. A szeminárium étterméből mentem el, amikor az összes kispap együtt volt, és ugyanígy ide tértem vissza, vacsorára. A prefektus döbbsen állt, én lengettem Shvoy püspök úr levelét, az ebédlőben ülő kispapok elkezdtek tombolni. Másnap jelentkeztem a rektornál és a dékánál is. Radó Polikárp volt a dékán. Abszolút hűvösen fogadtak mind a ketten. Másnap hivatott a spirituális, és azt mondta: „Pista, ezen ne csodálkozz, nem tudták, hogy Shvoy püspök egyéni akciója volt-e, vagy pedig az Egyházügyi Hivatal is tudott róla.” Azt javasolta, ismételjem meg a látogatást, mintha most érkeztem volna. A rektor úr érkeztemkor kirúgta maga alól a széket, kitárt karokkal jött felém, s az öreg Radó Polikárp is átölelt, megcsókolt.

Mindez 11-én történt, és 23-án tört ki a forradalom. Tanévnyitó lelkigyakorlat volt a szemináriumban. Én nem tudatosítottam, hogy kint mi történik, hiszen ilyenkor nem illik se rádiót hallgatni, se újságot olvasni, de már a lelkigyakorlat harmadik napján nagy feszültség volt társaimban. Hallottunk róla, hogy nagy felvonulások vannak odakint, meg tüntetés, de lövések még nem hallatszódtak. Aztán vége lett a lelkigyakorlatnak, de akkor a karhatalmista fegyveres alakulatok már működtek. Minket előjáróink természetesen igyekeztek benntartani az épületben, de a kispap társaim egyre inkább bekapcsolódtak az eseményekbe.

Ami később bírói tárgyalás tárgya volt, és ami rendkívül kellemtelenül érintette a mi ottani előjáróinkat: a jegyzetosztályon lévő stencillapokat a kispapok megszerezték, és a gépeken röplapok tömegét gyártották és vitték ki. Nálam is volt egy egész pakli. Gyártottuk a röplapokat, kimentünk a Pasaréti útra az Állami Egyházügyi Hivatalba, és kezdtük előszedni a káderlapokat. Behozták a szemináriumba Hamvas érsek ÁEH-s káderlapját. Elcsodálkoztam azon, hogy a káderlap szerint mennyire nem bíztak Hamvasban, nem tekintették őt annyira a magukénak, mint ahogy a papság vagy akár a kispapság. Zavaros napok voltak, például áramkimaradás volt, úgyhogy Varjú Imre kiment az egyik kórházba; ott a koraszülött csecsemőket, az áramszünet miatt kivették az inkubátorokból, és egy felmelegített pincébe szállították, Imre a pincében nyolcvan gyereket megkeresztelt, hogy ne pogányként haljanak meg.

November 3-án szólt Fábíán prefektusunk, a Mátyás-templom jelenlegi plébánosa, aki rabtársam volt az internáló táborban, hogy Mindszenty bíboros úr szeretne látni. Gyerekkorom óta ismert Zalaegerszegről, ahol az édesapám főispán volt, és a velünk szemben lévő házban volt a plébánia. Még aznap fölmentem hozzá reverendában. Még soha nem látott így, mert mindig katonatisztként látogattam meg Esztergomban is. Kint az udvaron állt az egyik püspök, akit később nagyra becsültem, de a bíboros úr nem akart vele szóba állni, ahogy a püspöki kar egyes tagjai sem voltak meghíva erre a tanácskozásra. Dél körül érkezett meg a bíboros úr, mind a két keze tele volt iratokkal. Egész egyszerűen eléje álltam. Dühösen rám nézett, mire mondtam neki, hogy én vagyok Tabódy István. Shvoy püspök úr mesélte, hogy ő már régóta ismerte a prímást, de így elválni az arcát soha nem látta. Megölelt, megcsókolt, még arra is emlékezett, hogy anyám evangélikus, és megkérdezte, közeledik-e. Nem értettem a kérdést, Shvoy atya ismerte a gondolkodásmódját, azt válaszolta, majd ha fölszentelem pappá, meglesz. A prímás úr arra gondolt, közeledik-e anyám az áttéréshez.

Amikor visszaértem a szemináriumba november 3-án, késő délután, üzenet várt a prímási hivatalból: bíboros úrnak az az utasítása, hogy tíz kispappal menjek ki az Egyházügyi Hivatalba, és biztosítsam az iratokat. Az utasításnak megfelelően kijelöltem a

a tíz kispapot. (Amikor utóbb elítéltek, tulajdonképpen ezt minősítették bűncselekménynek.) Igen ám, de azon az éjjelen bejöttek az oroszok. Próbáltam hívni a prímási hivatalt, de hiába. Bíboros úr a parlamentben volt, s mint később megtudtuk, Nagy Kálmán huszártiszt társam ment be a parlamentbe, s rábeszélte a prímást, azonnal jöjjön vele az amerikai követségre. Nagy Kálmán ezért leülte a maga éveit.

Az előző napokban, mielőtt az oroszok bejöttek volna, kispap társaim ki akarták dobni a szemináriumból a szeminárium rektorát. Ha jól emlékszem, testvére ávós tiszt volt. Hamvas érsek úr, aki alá három szeminárium tartozott, a szemináriumok élére hasonló beállítottságú rektort nevezett ki. Amikor a kispapok követelték a rektor elbocsátását, akkor azt mondtam nekik, hogy ehhez nincs jogunk. Saját reverendánkra fröccsen a sár, ha kidobjuk a rektort az utcára. Múltam és a korom miatt társaim elfogadták érvelésemet.

Ekkortájt történt, hogy rektorunk elment egy zárt politikai gyűlésre, ahol a Szabad Nép nyomdájában készült rölapot osztogattak. Ezt a nyomdát, mint utóbb kiderült, elfoglalta Dudás József, egykori rabtársam, sőt zárkatársam. Ő már Romániában is sokat ült mint kommunista. Az ő stílusában és elgondolása szerint, abszolút forradalmi stílusban jelent meg egy újság. Dudást később tőrbeccalták azzal, hogy jöjjön be a parlamentbe, mert akarnak vele beszélni, milyen tárcát vállal a kormányban. Lefogták, és később, borzalmas kínzások után, talán nem is volt eszméleténél már, fölakasztották. A rektor úr összecsomagolt, és kért, hogy segítsék a holmiját kivinni a magánlakására. Ezekben a napokban már vissza sem tért. A kispapok rendszeresen készítettek rölapokat, és kint az utcán osztogatták. Engem több küldöttség is fölkeresett, politikai fogolytársaim, a kisgazdák, hogy beszéljek a prímással, fogadja őket, és támogassa a hatalomért folyó küzdelemben. Azt válaszoltam, hogy amennyire a bíboros urat ismerem, ő csak egy kifejezetten egyházi beállítottságú pártot támogatna, mint ahogyan régen Barankovicsot is ő juttatta a parlamentbe. Az Uránia moziban volt egy gyűlés, ahol meg akarták választani a politikai foglyok szövetségének elnökét, de nem tudtak meggyezni. Végül abban állapodtak meg, hogy engem hívnak oda a recskiek, és engem tesznek meg a Politikai Foglyok Országos Szövetsége elnökévé. Akkor ebbe nem egyeztem bele, egyházi szolgálatom miatt.

Az oroszok bejövetele után tanáraink leparancsoltak bennünket a pincébe. Ott is, később is nagyra becsültem és nagyon tiszteltem Bánk professzor urat, akiből később püspök és érsek lett. Én akkor lényegesen forróbb fejű voltam, mint ő; azért utólag belátom, hogy okosan mérte fel a helyzetet, amikor mindenkit igyekezett csillapítani, és visszatartani a beavatkozástól. Lent voltunk a pincében, és dékánunk, Radó Polikárp a döbönt csendben azt

mondta, ő úgy ítéli meg a helyzetet, hogy mindnyájan életveszélyben vagyunk. Tartsunk bűnbánatot, és mindenkit feloldoz. Nagyon szép aktus volt. Amikor jöttek az oroszok, előljáróink tárgyaltak velük, és látva bennünket, papokat, továbbmentek. Orosz oda be nem jött.

Sok egyetemista bennszorult a velünk szomszédos egyetemi épületben. Társaim — elsősorban Kuklay Antal, aki a legtöbbet kapta a későbbi per során, ő érintkezett talán a leggyakrabban velük — s professzoraink közül is kettő azon voltak, hogy bontsuk ki a falat, amivel lefalazták a szeminárium épületét az egyetemtől. Az egyik talán Szörényi volt, a másik Artner, akik amellet kardoskodtak, hogy helyre kell állítani az egységet a két épület között. Amikor menekülésre került sor, reverendába bújtatták az egyetemistákat, és azok így hagyták el ép bőrrel az épületet, ahol előzőleg lövöldöztek. Nekem egyénileg rosszul esett, hogy ezeknek a fiúknak a hőstette soha sehol nem került szóba, pedig komolyan működtek, jártak ki a házakhoz, kórházba.

Egy egészen rendkívüli dolog is történt. Nem tudom a nevét megmondani annak a kommunista nőnek, aki a Pártház ablakán ugrott ki. Ezt a nőt egyik társam föloldozta, megáldoztatta, föladata neki a szent kenetet, mielőtt meghalt. Lassacsckán elcsendesedett az élet, és április körül, tehát már 1957 áprilisa körül, legnagyobb meglepetésünkre megjelent az ÁVO. Attól kezdve gyakorlatilag majdnem minden este számítani lehetett egy ilyen látogatásra.

Nem gondoltam, hogy vád alá kerülök, hogy bűncselekménynek tartják, hogy kijelöltem a kispapokat, akikkel kimegyek az Egyházügyi Hivatalba. Ettől függetlenül kétségtelen tény, hogy a kispapok közül többen is kimentek az Egyházügyi Hivatalba, és nem is egyszer vizsgáldtak ott. Egyikük találkozott is egy oda való ávóssal, aki nyilvánvalóan intézkedett, így Víg Szabolcsot az elsők között fogták le. Azután sorban a többieket, összesen tizenheten voltunk benn. Engem az utolsók között vittek, és egyáltalán nem is számítottam rá. Hiszen megvédtem a rektort, semmiben sem vettem részt. Dr. Takács Nándor akkori prefektus kísért le a portára. Az ávósok legnagyobb megrökönyödésére letérdeltem, és mondtam, hogy oldozzon föl, mielőtt elvisznek. Utána fölálltam, és már mint gyakorlott rab, összetettem a kezem. A többiek azt hitték, hogy összebilincselték hátul a kezemet. Házkutatást tartottak a magánlakásomon is. A Tanács krt. 10.-ben laktam egy akkori kispap társam édesanyjával és másik fiával. A házkutatáskor találtak egy csomag röplapot. A kihallgatáskor az ávós mindent elkövetett, hogy ezzel befürösszön, de akkor már én is dörzsölt voltam, és azt mondtam, mert szerencsére a csomag át volt kötve, hogy azt úgy hozták be nekem, és én földobtam a szekrény tetejére. A nyomozó azonban, aki a jegyzőkönyvet felvette, nem csomagot írt, hanem dossziét. Ez pedig óriási különbség, mert egy

dossziét csak ki kell nyitni. Amikor az általa fölvevett jegyzőkönyvet elolvastam, a dosszié szót rögtön kihúztam, mire őrjögött a dühtől. A későbbiek folyamán ebben az ügyben egy medikus zárkatársamat, Békésinek hívták, föl is akasztották. Az büszkén mesélte nekem, milyen jól összebarátkozott a nyomozójával. Még csomagot is hozatott be, és együtt ettek belőle. Mondtam neki, téged fölakasztanak, mert örülni akkor lehet, amikor tombol a nyomozó, és ruhaakasztóval üti-veri az asztalt. Akkor jó a helyzet. Ezen az egy szón múltott, hogy nem kaptam ott helyben tíz évet, csak hét hónapra ítélték.

Ami még talán idetartozhat: a Markóban november 27-én, ügyvédi beszélőn tudtam meg, hogy meghalt az anyám. Fölmentem a zárkamba, lefeküdtem a szalmazsákra, és elkezdtem sírni. Egyszer csak kopogtattak az etetőablakon, kinyitotta az őr, és benyújtott nekem egy doboz cigarettát, hogy küldik. Mindenki tudta, hogy nem dohányzom, de nem szóltam egy szót sem, megköszöntem az őrnek, visszamentem a helyemre, kinyitottam a dobozt. Oltáriszentség volt benne. Mondhatom, maga az Úr Jézus jött vigasztalni. Később tudtam meg, hogy a kispapok küldték, akik már tudták, hogy az anyám meghalt. Ezeket a társaimat azután velem együtt elítélték.

Szoktam mostanában is a híveimnek beszélni az ima erejéről. Ez így kegyes mondás. De Mindszenty bíboros úr az amerikai követségről az egész világot megmozgatta értünk. Bíborosok, püspökök óriási téren tartott nagy misékben könyörögtek értünk. B. Tóth Matild bírósága elé kerültem, aki föl is akasztatott néhány embert. Nem szoktam különösebben megrémülni, és párszor meg is nevettem ezt a nőt. Elég közvetlen stílusban társalogtunk, tulajdonképpen azért ítélt el engem hét hónapra, pontosan annyira, amennyit a vizsgálati fogságban ültem, mert azzal gúnyoltam, hogy én hat és fél évet ültem, köztük három évet Recsken, minden bírói ítélet nélkül. Ezt a nevetséges ügyet számítsa be oda, mondtam neki. Ami teljesen váratlan volt, és az óriási külföldi nyomás következménye, hogy még tárgyalás közben majdnem az összes társamat és engem is szabadlábra helyeztek, így jártunk be a tárgyalásokra. Akik bennmaradtak, az előttünk lévő sorokban ültek a bíróságon, mi meg mögöttük. Mindent, amit tudtunk, hátulról beadtunk nekik tárgyalás közben. Végző fokon majdnem valamennyien, a tizenhéttől legalább tízen szabadultunk, illetve olyan ítéletet kaptunk, amely nem volt több, mint amennyit ültünk már előzőleg. Így kerültem ki december 17-én a börtönből. B. Tóth Matilddal pedig az ítéletben kimondattam, hogy kötelesek engem visszavenni a Hittudományi Akadémiára. Visszamentem tanulni, persze pár hónap múlva újra kirúgtak, de az a békegyűlésen való szereplésem miatt történt. Ez pedig már egy teljesen más történet.